

Sodobni kitajski pesnik, esejist, urednik **Wang Jiaxin** je ustvarjal in objavljaj skozi tri desetletja sprememb v kitajski poeziji. Rodil se je leta 1957, objavljati pa je začel v letih prve odjuge po “kulturni revoluciji”, v obdobju tako imenovane meglene poezije. Pesnik je ostal zaznamovan z modernizmom, kajti metafora mu je služila kot izhodišče za simbolično označitev motiva. Temu poetološkemu prijemu ostaja zvest. Wang Jiaxin je avtor številnih pesniških zbirk in knjig esejev. Ko je študiral na univerzi Wuhan, je bil sodelavec prve literarne revije – Jintian (Danes) –, ki se je prebela iz ruševin po kulturni revoluciji v sedemdesetih letih. V osemdesetih letih je postal eden od urednikov vodilne kitajske literarne revije Shikan (Pesniški mesečnik), ki je izhajala v Pekingu in se uveljavila kot glasilo eksperimentalne literature. Zdaj je urednik antologij in eden najbolj uveljavljenih ustvarjalcev sodobne kitajske književnosti zadnjih dvajsetih let. Živi v Pekingu in je profesor literature na pekinški državni univerzi Renmin. V devetdesetih letih je nekaj časa živel v Angliji in nato v ZDA, kjer je bil gostujoči profesor za kitajsko književnost. Ni naključje, da njegova poezija mnogokrat spominja na doživljanje popotnika, govori o osamljenosti v množici, v svetu in neprikrito o posebno trpki izkušnji modernega človeka: o odtujenosti naravi. Wang Jiaxin je tudi eden najpomembnejših prevajalcev svetovne poezije v kitajščino. Tako ne preseneča, da je več njegovih pesmi napisanih iz dialoškega doživljanja poezije tujih svetovnih pesnikov: med njimi Pasternaka, Octavia Paza, Emily Dickinson, Paula Celana, Josifa Brodskega.

Wang Jiixin

Vse bolj motno ogledalo

Pokrajina

Pustota.
Migljava vročina skal.
Samotno drevo. Konjska griva
seje veter.
Pod drevesom sam
leži jezdec.
Daleč, onkraj hribov, brez zvoka
sonce izgoreva.

Kmalu bo noč
sprožila premikanje skal
bolj kakor človek pod drevesom,
bolj živa.

Škorpion

Preobrnil sem vsak kamen na planini,
niti enega škorpiona: to je bilo otroštvo.

Vendar katero leto, kateri dan?

Zdaj sem se vrnil.

Planinski bori močnejši, višji

in iz špranje okrase skale

se mi, z vzdignjenim repom,

škorpion približuje.

Oko proti očesu, v enem samem hipu,
že sem kamenje pod njegovimi nogami.

Balada o Varkinu

Pasternaku

Sveča gori,
pisatelj piše sredi zime.
Vsa Rusija je izčrpana
in še enkrat mu pod peresom obstane
sapa snežnega viharja,
Noč, tišina,
kdor koli buden
bi bil osupel ob lepoti bednega sveta
in njegovem bežnem miru.
Morda imaš srečo –
usoda je vzela vse
razen borove mize,
več kot dovolj
pesniku v teh časih,
ob lastnem bremenu življenja,
ženi, ki spi, žalosti
spokojne zimske noči.
Piši, pesnik, tako, kot je Puškin
pisal v zlatu
in spreminjal bolečino v glasbo.
Plamen sveče
gori na borovi mizi,
potem tiho škrebļanje
peresa –
nekaj se bliža prek zasneženega polja,
hladno in zlovešče.
V pesniku narašča vznemirjenost. Brenkajoča radost verzov
se krči.
Kako bi mu moglo srce vzdržati vdor
raskavega dihanja volkov?
Kako naj smrti dopusti,
da onečasti to kraljestvo modrega kristala?
Pero se upira,
čeprav je pesnik vljuden.
Čemu ne ena spodobna noč
v vseh teh bridkih letih?
Zakaj ne malo miru

in z našimi besedami
še enkrat odvrniti smrt?
Jasno nebo orkestriranih zvezd,
pesnik se zanese na umetnost bolj kot na kar koli.
Naj izbriše tragične note.
Ko bo spal, bo končana pesem
ležala na borovi mizi,
nežna kot vezenina, preprosta in čista.
Sveča gori
in pero spet poskoči prek lista.
Verzi udarjajo v svojem ritmu
kljubujoč namigom usode.
Vendar volkovi zavijajo naprej,
volkovi se bližajo.
Pesnik, zakaj ne bi vtikal njihovih mrazečih glasov
v svoje stihe?
Zakaj smrtni spopad zveri in človeka
zapirati v kletko morastih sanj?
Čisti pesnik, kar izpustiš v pesmi,
bo vdrlo v svet z večjo divjostjo
kot bleščeče vrste volčjih zob,
ki trgajo človeško življenje
in so že dovolj blizu za ugriz.
Zla slutnja!
Jalova pesem,
kako bi mogla zmanjšati
brezmejnost groze?
Pesnik odloži pero.
Volčje zavijanje predira skozi vse,
ko narašča iz globin snežne noči,
v odmorih med eno
in drugo besedo.
Kako lahko še pišemo,
ko besede ne zmorejo bremena stvari,
ko ne moremo nikoli povedati,
ali mrazeča tožba prihaja z onkraj zasneženega polja
ali se vzdiguje iz naših src.

1989, zima, Peking

Sprememba

Letni časi se spremenijo čez noč,
preden se zaveš,
že je veter v obraz tako mrzel,
da se na dvorišču obrneš,
nebo se bojuje
nemogoče sinje.

Nenadoma si star,
uvel, docela spremenjen,
brodiš skozi vrtince odpadlega listja.
Po nočni nevihti
v posodi srca, napol prazni,
pljuska ob vsakem koraku.

Vendar veter podrhteva skozi letni čas
in cefra oblake,
viša podstrešje neba, ga širi v prostranost,
in ves čas nekaj odnaša,
najmanjšo špranjo v slemenskih opekah
polni z ječanjem, daje glas vsemu, kar je molčalo,
vztrajalo, soplo.

Ostaja le še nekaj dni.
Mrtvo listje se vrtinči v krogih,
v daljavi
mroči šepeti dreves,
mrmrajoče butanje človeških valov, prometa,
ki dere v eno smer.

Teža vetra
ti pride do kosti,
v eni sami noči
spremeni vse,
ko te pograbi za srce.
Trdno stoj.
Prišel je čas, da v tem vetru obstaneš na nogah
ali se predaš.

Pastorala

Prepričan si lahko, da boš zunaj Pekinga
na podeželskih cestah naletel na ovce,
raztepene po poljih, kakor neraztopljeni sneg
ali nabrekli cvetovi, ki so se odprli.
V trumah prekrižajo cesto,
pastir jih kriče seganja
v plevelnati jarek, ko se zaletavajo in poskakujejo sem in tja
skozi prah.

Nikoli nisem bil posebej pozoren,
dokler nisem nekega popoldneva
v snežnem metežu
tesno dohitel tovornjaka z ovcami,
temne oči so strmele dol
nežno in mirno, nezavedne,
kam gredo.
Takrat so se ozrle name
radovedno kakor otroci.

Zavesa snega se je debelila,
ko sem popustil plin
in opazoval, kako izginjajo.

2004

Mandarine

Vso zimo jé mandarine,
včasih za mizo,
včasih na avtobusu.
Včasih, med jedjo,
v knjižni omari sneži.
Včasih jih namesto, da bi jih jedel,
samo lupi, počasi,
kakor da je v njih nekaj živega.

Tako je mandarine vso dolgo zimo,
in ko jé, se spominja romana,
v katerem junakinja tudi prinese na mizo
krožnik mandarin. Ena se je potem trkljala
do konca zgodbe.
Imena avtorja ni vedel povedati.
Le mandarine jé v tišini.
Olupki na okenski polici se kopičijo.

Končno se spomni podobe nekaj mandarin
v otroštvu, položenih ob njegovi postelji
v bolnišnici.
Mati jih je našla nekje.
Mlajši brat je prosil za eno, a mati mu je ni hotela dati.
On sam si jih je delil,
čeprav nobeden ni pojedel zadnje mandarine,
ki je ostala na mizici ob postelji.

Kdo ve, kaj se je zgodilo z njo?

Tako vso zimo je mandarine,
še posebej ob dneh, kadar sneži ali kadar je oblačno.
Jé počasi, kakor da je
časa na pretek,
kakor da požira temo.
Jé, lupi, in ko vzdigne glavo,
se v oknu blešči sneg.

2006

Pivo s sinom

Mož več kot petdesetih let, zadnja želja,
da bi posedel ob sinu, odraslem,
a dolgo odsotnem.

Sreča se dvoje kozarcev,
njun zvenk nekakšen objem,
popustita,
potem tišina.

Sin se vzdigne, da bi naročil še enega,
oče strmi v svoj kozarec,
medtem ko pena z roba
drsi na dno.

december 2007, Amherst, ZDA

Smrt Brodskega

Ko človek umre, daljni vrh gore pomodri,
pod njim njegov neminljivi venec snega;
sonce sije še bolj vroče, šolarji stopajo na šolski avtobus.
A pred pogledom, ki se ti širi na vse to,
moraš vzdržati
temno eksplozijo jezika.

Legenda

V Dangtaju, Anhui, komaj verjamem,
da je Li Bai pokopan tu, ob vznožju zelenih hribov,
čeprav je pokopališče starodavno.
Vendar sem tisti hip, ko sem stopil pred njegov grob,
začutil osamelost davne preteklosti.

Pozneje, pri pečini Cai Shi, ob njenem robu,
ki štrli nad reko,
sem videl kraj, kjer je "pesnik skočil, da bi ujel mesec".
Tej legendi verjamem.
Verjamem ji iz nekega osuplega nagnjenja,
niti pijanosti niti prividu.

V avtobusu, med vračanjem skozi kraje,
kjer ljudje živijo v blatu in prahu,
postavajoči okrog, ali na kadečih se, rožljajočih traktorjih,
brezizrazno so strmeli v nas,
obiskovalce od daleč.
Videl sem jih in verjel legendi.
Verjel sem ji v stiski žalosti
na tresoči, v prah ovijajoči se cesti,
kot sem že spet
verjel v revščino, osamljenost, smrt.

Verjel sem ji
in počasi, dostojanstveno, se je mesec približal.

Vse svoje življenje
si prizadevamo, da bi prepoznali
obličje brez imena.

Vse bolj motno ogledalo

1

Ljubezen dreves in kamnov: korenine sleherne etike.

2

Staranje narašča, ob mraku se prikaže več deklet, pobarvanih las, po-
mežikujejo s cestnega roba. Zakaj se ne bi ustavil? Kaj si zapustil takega,
da bi bil lahko ponosen? Kaj res misliš, da je tvoja plemenita duša v
primerjavi z enim njihovih glavnikov vzdržljivejša?

3

Čeprav ti močno kali vino um, pozabljene rane zbadajo ostreje kot osti.

4

Nekega dne se boš spominjal majhne restavracije, brenčeče od muh na
robu Pekinga: kako smo strmeli v veličastne luči Hiltona v daljavi in prvič
videli, kako ponižanje prizadene revščino.

5

Letališče zaprto, snežni vihar zasipava morje; ni vrnitve domov, le neke
vrste dialog, ki postaja naporen.

6

Tisti, ki živijo v hudem mrazu, prihranijo majhen kos zemlje v dvorišču,
da bodo posejali sončnice.

7

Čas je, da snameš sliko svoje nekdanje ljubice, vendar pred pogledom
nove ljubimke hiše, kam jo lahko skriješ?

8

Glede na to, da si živel od tedaj do zdaj, je težko verovati, vendar nevera je strahota.

9

Zlato zrnje plesni, žetev gnije na polju. Na pragu starec strmi v blagi jesenski dež. Kaj te je odvrnilo od trpkih bežnih pogledov? Zakaj se zmeraj sramuješ pisati pesmi o neplodnem človeškem prizadevanju?

10

Če osel trdi, da je Velik Pesnik, se resnobno prikloniš, zakaj to je Dežela Poezije.

11

Ko se staraš, je prvi drobn žarek poroga v očesu tvojega sina nezasluženi dar na dolgo pričakovan praznik.

12

To je glasba, ki jo imam rad, kašljanje iz občinstva, ko mojster igra: v temi spet sedem na svoj sedež.

13

Ne gre za to, da si morda starejši; samo tvoje ogledalo se je zameglilo.

14

Ni stvar v tem, da so dekleta v domačem mestu razpuščena; le tisti mornar, ki se je vrnil iz viharja, je že zdavnaj oslepel.

15

Vsak dan loščiš borova tla svoje sobe. Da bi bil pripravljen na življenje z bosim angelom, ki se nikoli ne prikaže? Nobenega angela ni. Iz kota na tvojem stropu se spušča debel pajek.

16

Zjutraj vstaneš in poslušаш orgle, ob mraku violino in zvečer klavir;
ponoči pa buden slišiš brezkončno tišino.

17

Povrnitev vere v življenje je kakor korak noge v zimo; vrne se toplota,
potem stopaš dalje v snegu.

18

Leta so minila, odkar sta bila zadnjič v živalskem vrtu: njo še zmeraj
privlači Dvorana kač, ker pa si ti nič več ne želiš videti tigrov ali labodov,
se nameriš naravnost proti Griču opic, kjer se tare otrok.

19

Ko bo njegovo vseživljenjsko pisanje končano, kakor obdobje težkega
dela, se mi zdi, da bo stopil iz sobe in se ozrl daleč, sam sebi mrmraje:
Dete, zdaj čutim toplino sonca in slišim z vrta smeh tvoje hčerke ...

2000, Peking

*Po angleških prevodih Diane Shi in Georgea O'Connella
poslovenil Veno Taufer*